wettelijk erkende beroepsvereniging

www.vbaudiologen.be

GESCHIEDENIS EN HET TOT STAND KOMEN VAN HET BEROEP 'AUDIOLOGIE' IN BELGIE

1. INLEIDING

Zoals alle takken van de wetenschappen gaan de grondslagen van de audiologie terug tot in de oudheid. Het zijn Pythagoras en Euclides die voor het eerst de akoestische fysicawetten hebben beschreven. Nadien kunnen we stellen dat door de eeuwen heen, vanuit de evolutie van de anatomie en de fysiologie van het oor, audiologie als een aparte wetenschap is gaan kiemen.
Pas na de tweede wereldoorlog, als gevolg van de vele oorlogsslachtoffers die een akoestisch trauma hadden opgelopen, is de aparte discipline 'audiologie' ontstaan. De evolutie van het beroep is nadien in een stroomversnelling gekomen, om uiteindelijk in de meeste westerse landen als een volwaardig gezondheidsberoep te worden erkend. Wie precies de term 'audiologie' lanceerde, staat ter discussie. De spraakpatholoog Robert West (1892-1968),ook wel de vader van de logopedie genoemd, deed omstreeks 1935 reeds een oproep om het domein van de spraakpathologie uit te breiden tot het domein van het gehoor. De meeste bronnen vermelden evenwel Dr.Moe Bergman,EdD, (1916-2014,Columbia University) alsook de otoloog Norton Canfield (1903-1993, Yale University) en logopedist Raymond Carhart (1912-1975, Northwestern University, Illinois). Zij waren sterk betrokken bij het ontwikkelen en uitvoeren van de revalidatie van gehoorgestoorde oorlogsslachtoffers van WOII in de specifieke afdelingen van de ziekenhuizen. Carhart nam de leiding van het hoorrevalidatieprogramma in het 'Deshon General Hospital' in Butler, Pensylvania. Dit programma vormde de basis voor de ontwikkeling van de nieuwe discipline audiologie. In 1946 organiseerde hij in de Northwestern University de eerste opleiding audiologie op universitair niveau in 1946. Carhart wordt dan ook aanzien als de 'vader van de audiologie'.
De term 'audiologie' verscheen voor het eerst in de VS in publicaties in de tijdschriften 'Journal of Speech Disorders' en 'Volta Review' in 1946.

2. EEN WETTELIJK KADER VOOR HET BEROEP VAN AUDIOLOGIE IN BELGIE

Getuigschrift gehoorprothesist

In 1950 ontstonden de eerste georganiseerde netwerken voor import en aanpassing van hoortoestellen in België.
In 1964 richtte het RIZIV de tweetalige 'Erkenningsraad voor gehoorprothesisten' op. Deze examencommissie peilde in een theoretisch en praktisch examen naar de technische vaardigheden voor aanpassing van hoortoestellen. Voor de praktijk werd een attest gevraagd van een jaar stage bij een Belgische erkende gehoorprothesist. Het examen leverde een getuigschrift 'gehoorprothesist' op, met een RIZIV erkenningsnummer. Dit was destijds het enige kanaal om te kunnen werken met tegemoetkoming door het RIZIV bij de aankoop van hoortoestellen. De examinatoren en juryleden bestonden voornamelijk uit deskundigen uit de berdrijfswereld. De examinandi werden vanuit diezelfde bedrijven naar het examen gestuurd. Het RIZIV examen werd afgeschaft op het ogenblik van het verschijnen van het KB audiologie in 2004.
De opleidingen voor audiologen op hogeschoolniveau in België zijn verschillend voor de Nederlandstalige en de Franstalige gemeenschappen.
De pionier van de eerste opleiding in België was Prof. Dr. Paul Guns, NKO-arts, in 1969 te Brussel. De opleiding bestond enkel in het Frans.
Pionier voor Vlaanderen was Eveline Verstraete, logopedist, docent aan de opleiding logopedie van het toenmalig Hoger Instituut voor Paramedische Beroepen (HIPB) te Gent. Op haar initiatief startte in 1984 een postgraduaat audiologie, als bovenbouw op de opleiding logopedie. Tien jaar later werd de opleiding ook op universitair niveau aangeboden, tot op heden echter uitsluitend in het Nederlandstalig onderwijs.

Historiek opleiding audiologie in het Franstalig onderwijs

-1969: Oprichting van de 'Ecole d'audio-acoustique' door Prof. Paul Guns (NKO-arts) aan de 'Ecole de Santé Publique ' (Université Saint-Luc, Woluwe). Aanvankelijk werd deze school werd niet gesubsidieerd omwille van een budgettaire stop door de staat. De studie duurde 2 jaar met aflevering van een getuigschrift (geen diploma).
-1971: De eerste 6 studenten audiologie promoveren, het diploma 'audio-acoustique' is nog niet erkend.
-1975: Officiële erkenning van het onderwijs 'audio-acoustique' door Koninklijk Besluit.
-1976: Vanuit de 'Ecole d'audio-acoustique Paul Guns' wordt de opleiding 'Graduat en audiologie' opgericht aan het 'Institut Libre Marie Haps' (ILMH) te Elsene, met nu een studieduur van 3 jaar. Er was de mogelijkheid tot een regularisatie-examen voor de eerste gediplomeerden in juni 1977 met automatische erkenning van het diploma door het RIZIV.
-1996: Naamswijziging ILMH in 'Haute Ecole Leonard de Vinci'. Tot op heden is deze hogeschool de enige die een Franstalige opleiding professionele bachelor audiologie aanbiedt. De Franstalige universiteiten bieden tot nog toe geen opleiding academische bachelor en master in de audiologische wetenschappen aan.

Historiek opleiding audiologie in het Nederlandstalig onderwijs

-1984 (september): Oprichting 'Postgraduaat Audiologie' in het Hoger Instituut voor Paramedische Beroepen (HIPB) te Gent, met een studieduur van 2 jaar, uitsluitend toegankelijk voor logopedisten. Na deze niet erkende opleiding moest het erkenningsexamen in het RIZIV nog plaatsvinden. In afwachting van een erkenning door het departement onderwijs organiseerde het HIPB in eigen beheer een opleiding ter voorbereiding van het RIZIV-examen van de RIZIV Erkenningsraad voor gehoorprothesisten.
-1987: Onder Minister van Onderwijs Daniël Coens kreeg het HIPB een erkenning tot het organiseren van een opleiding audiologie in het onderwijs voor sociale promotie (OSP). De opleiding leidde tot het diploma 'Gegradueerde in de audiologie' en was geconcipieerd als een bovenbouw op de opleiding logopedie.
-1988: Ministerieel Besluit Paramedische Beroepen (Minister Philippe Busquin): Audiologie wordt erkend als paramedisch beroep.
-1994: Inwerkingtreding van het hogescholendecreet, waardoor de opleiding audiologie opgenomen wordt in het 'volledig' leerplan.
Alle hogescholen met opleiding logopedie herwerkten hun programma ; de opleiding kreeg de benaming 'logopedie en audiologie, optie audiologie'. In september 1996 startten alle hogescholen logopedie met de optie 'audiologie' die leidde tot het diploma 'bachelor in de audiologie'. Men spreekt van een 'professionele' bachelor, die rechtstreeks toegang geeft tot het beroep. Het opleidingsprogramma van de hogescholen werd gebaseerd op de verschillende interventiedomeinen van de audiologie, zoals gepubliceerd in 1995 door Fred H. Bess en Larry E. Humes in 'Audiology, the Fundamentals'.
Ondertussen waren de universitaire opleidingen aan de KU Leuven en de UGent, aanvankelijk bedoeld als 'op onderzoek gerichte bovenbouw' na het graduaat, krachtens het decreet op de universiteiten in 1991, omgebouwd tot volledige opleidingen met twee kandidaturen en twee licenties en richtten zij zich ook op de voorbereiding tot beroepsuitoefening (huidige academische bachelor).
De structuur van de Universitaire opleiding 'Master in de Logopedische en Audiologische Wetenschappen' ziet er uit als volgt:
- 3 jaar academische bachelor gevolgd door 1 jaar master, met nadien optie 'Permanente vorming audicien' voor het bekomen van het RIZIV erkenningsnummer. Wie het diploma professionele bachelor bezit moet een schakelprogramma volgen alvorens het masterjaar aan te vatten.
- 2015: De Vlaamse Regering keurt de uitbreiding van de studieomvang (van 60 naar 120 studiepunten) van de Master in de logopedische en audiologische wetenschappen, georganiseerd door de Katholieke Universiteit Leuven en de Universiteit Gent, goed. Dit betekent dat de masteropleiding uitgebreid wordt van 1 jaar naar 2 jaar. De studenten die in oktober 2015 starten met de academische bachelor zullen de 2-jarige master volgen vanaf oktober 2018.
-2003: Structuurdecreet bachelor/masterstructuur. De vroegere graduaten werden herdoopt in bachelor in de logopedie en audiologie met twee afstudeerrichtingen: logopedie en audiologie. De specifieke diplomatitel viel weg. De afstudeerrichting audiologie leidt echter wel tot de federale beroepstitel 'audioloog'.
-2006: De flexibilisering van het hoger onderwijs gaf de studenten soepele mogelijkheden tot het volgen van de afstudeerrichting audiologie na het behalen van het diploma logopedie. Hierdoor was een bovenbouw audiologie in het 'Onderwijs voor Sociale Promotie' niet langer maatschappelijk relevant. De opleiding werd niet meer georganiseerd sinds september 2006.
-2006 (28 september): Koninklijk besluit tot wijziging, wat de erkenning van audiciens betreft, van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994. Dit betekent concreet de opheffing van de Erkenningsraad Gehoorprothesisten op 13/11/2006. Op 13/05/2007 leggen de allerlaatste kandidaten 'gehoorprothesist' het examen af.

3. ERKENNING VAN HET BEROEP AUDIOLOGIE DOOR DE OVERHEID

Het wetsvoorstel voor de erkenning van het beroep 'audiologie' werd ingediend op 7 december 2000 bij de Technische Commissie Paramedische Beroepen en werd op 23 januari 2003 behandeld door de Nationale Raad van Paramedische Beroepen, om op 27 mei 2003 ingediend te worden bij de Raad van State.

-2004 (4 juli): gepubliceerd op 9/8/2004: *Koninklijk besluit betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van audioloog en van audicien en houdende vaststelling van de lijst van de technische prestaties en van de lijst van handelingen waarmee de audioloog en de audicien door een arts kan worden belast.*
Art.1 Het beroep 'audiologie' is een paramedisch beroep in de zin van artikel 22 van het **KB nr 78** van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen.
Art.2 Het in artikel 1 bedoelde beroep wordt uitgeoefend onder de beroepstitels van audioloog en van audicien.
Onder 'AUDIOLOOG' wordt verstaan diegene die:
- aan preventie en screening van gehoorstoornissen doet
-het technische gedeelte uitvoert van de onderzoeken ter evaluatie van de auditieve en de otoneurologische functies en de functies van de bovenste luchtwegen
-de hooropvoeding, hoortraining en de revalidatie van het gehoor en de evenwichtsfunctie uitoefent
Onder 'AUDICIEN' wordt verstaan diegene die :
-Het gestoorde gehoor corrigeert door middel van mechanische, elektroakoestische en elektronische systemen
-Tot zijn bevoegdheid behoort ook: de gehoorbeschermingssystemen tegen lawaaioverlast, de bescherming van de auditieve functie en de aflevering van uitwendige elektronische systemen die de akoestische signalen uitgestuurd door de stemgestoorden versterken

-2004 (18 november): Koninklijk besluitbetreffende de erkenning van de beoefenaars van paramedische beroepen.
-2011(24 oktober): **Erkenning van het beroep audiologie** met de publicatie van het *KB tot vaststelling datum inwerkingtreding van de KB van 18 november 2004 betreffende de erkenning van de beoefenaars van paramedische beroepen op **2 januari 2012***.
Betekenis van deze erkenning: ze bewijst dat de audioloog/audicien voldoet aan de opgelegde eisen om het beroep te mogen uitoefenen, het beroep wordt gelegitimeerd, de professionele opleiding wordt gevalideerd en de zorgvrager krijgt garantie voor kwaliteitsvolle, professionele dienstverlening.

4. ERKENNING EN VISUMPLICHT

Behalve het hebben van een diploma dient men vanaf 1 januari 2013 in het bezit zijn van een erkenning of een afwijking (derogatie voor verworven rechten) + visum om als audioloog en als audicien te mogen werken. De erkenning is een titel die aantoont dat de houder ervan met succes een theoretische en praktische opleiding gevolgd heeft om het beroep van audioloog of audicien te mogen uitoefenen. Het visum (of werkattest) is de licentie om het beroep te mogen uitoefenen.
Hiermee werd een belangrijke stap gezet in de uitvoering van de bescherming van de titel en de beroepsuitoefening van de paramedische beroepen.